

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.593/2016/6. szám

A Szegedi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bihari Krisztina) által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 1.P.22.294/2015/24. számú, 2016. október 25. napján kelt ítélete ellen a felperes által 25. és az alperes által 26. sorszám alatt benyújtott fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **részben, az alábbiak szerint megváltoztatja:**

A peres felek között 2007. október 16. napján létrejött **(kölsönszerződés száma)**. számú kölcsönszerződést érvényessé nyilvánítja akként, hogy az induló ügyleti kamat éves értékét 16,64 %-ban határozza meg.

A felperes 36 000 (harminchatezer) Ft eljárási illeték fizetésére kötelezését mellőzi, ugyanakkor a felperes által a Magyar Államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét felemeli 197 811 (százkilencvenhétezer-nyolcszáztizenegy) Ft-ra. Kötelezi továbbá az alperest, hogy az állami adóhatóság felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 85 453 (nyolcvanötezer-négyszázötvenhárom) Ft elsőfokú eljárási illetéket.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 25 000 (huszonötezer) Ft másodfokú perköltséget, valamint az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak 95 829 (kilencvenötezer-nyolcszázhuszonkilenc) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes magáncélú használatra megvásárolta az **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Opel Astra típusú gépjárművet bruttó 1 350 000 Ft vételárért. A vételárból 1 080 000 Ft finanszírozására az alperes jogelődjével, a **(jogelőd neve)** Zrt-vel (a továbbiakban: alperes) 2007. október 16. napján megkötötte a **(kölsönszerződés száma)**. számú, svájci frank alapú kölcsönszerződést. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét. Az összes törlesztő részlet összegét 2 556 400 Ft-ban, a törlesztő részletek számát (azaz a futamidőt) 120 alkalomban, a teljes hiteldíjmutató mértékét évi 18,08 %-ban határozták meg. A felperes a kamat- és

az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és a kamatváltozás II.) elszámolásának módjaként az ún. havi fix konstrukciót választotta.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzat (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálására szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7.: „Havi Fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem három havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megjelölt oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam”

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.”

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján”

- I. 25.: „Kamatváltozás: b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbség:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1).

- IV.4.: „A hitelező jogosult a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani. A kamatszámítás a kölcsön folyósításának időpontjában az alábbi képlet alapján történik.

$$K_i = H_i * r * (t_i - t_{i-1}) / 36.000$$

ahol: K_i t_i időpontban számított kamat

H_i t_i időpontban fennálló tőketartozás

r kamatláb %-ban

$i-1$ a t_i időpontot megelőző kamattörlesztés, illetve a folyósítás időpontja

t_i a kamatszámítás értéknapja”

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap.”

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni.”

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem” nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján

limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az Euró keresztárfolyamának változása."

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - a Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a Hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

- VI.3. pont: „Amennyiben a törzskönyv bármely oknál fogva a Kölcsönbevevő birtokába kerül, köteles azt haladéktalanul a Hitelező részére értékküldeményként továbbítani."

- XI.1. pont: „Havi fix konstrukció esetén a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás és az Árfolyamváltozás I. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A Kamatváltozás miatti kamatkülönbözetet a Kölcsönbevevő a havi törlesztőrészletekben fizeti meg úgy, hogy a havi törlesztőrészletek összegének mértéke nem változik. A kamatkülönbözet a tőketörlesztés terhére kerül elszámolásra, amelynek arányában a szerződés futamideje módosul."

A peres felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására - felfüggesztő feltétellel - adásvételi szerződést kötöttek, és az alperes javára opciós jogot alapítottak a kölcsönösszegeből vásárolt gépjárműre. Az opciós szerződés 4. pontja szerint az alperes a vételi jogot a szerződés aláírásától számított 5 éves időtartam alatt, de legfeljebb addig az időpontig gyakorolhatja, ameddig a felperes a kölcsönszerződésből eredő tartozását maradéktalanul nem teljesítette. A felek a vételi jog biztosítására az opciós joggal terhelt gépjárműre elidegenítési és terhelési tilalmat is kikötöttek (szerződés 6. pont).

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti, a kölcsönszerződéssel összefüggő elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamatláb induló mértékét 16,64 %-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül, azzal kapcsolatban bírósági eljárás nem volt folyamatban.

A felperes módosított keresetében a szerződés érvénytelenségére alapítottnan 3 023 215 Ft visszafizetésére és a az **(gpjmű frg.rszm.-a)** forgalmi rendszámú Opel Astra típusú gépjármű törzskönyvének kiadására kérte kötelezni az alperest. A szerződés érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCIII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés b), c) pontjaiban foglaltakra, valamint az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek érvénytelenségére (tisztességtelenségére) alapította. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy az elszámolás során őt a tőke és annak a LIBOR vagy a jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamata terheli, árfolyam-különbözet fizetésére nem köteles.

Keresetének indokolása szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza az ügyleti kamat éves százalékos induló értékét, és az a szerződés adatai és rendelkezései alapján sem számítható ki. Az általa helyesnek tartott elszámolás szerint LIBOR kamattal, árfolyam-különbözet megfizetése nélkül 1 116 430 Ft megfizetésére lett volna köteles, ehhez képest már megfizetett 4 139 645 Ft-ot, ezért a két összeg különbözete a részére visszajáró - a keresettel érvényesített - összeg. Álláspontja szerint a DH2 tv. alapján elkészített törvényi elszámolásban rögzített induló ügyleti kamat nem vehető figyelembe, mert azt a neki megküldött elszámolás nem tartalmazta, a részletes törvényi elszámolást - amelyben az ügyleti kamat is szerepelt - csak a jogorvoslati eljárás során kérhette, ez azonban nem a törvényi elszámolás része. Kifejtette, miután az ügyleti kamat mértékében nem történt megállapodás, és az a szerződés rendelkezéseiből sem állapítható meg, nemcsak a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján, hanem az 1959-es Ptk. 217. § (1) bekezdése és 218. § (1)

bekezdése alapján is érvénytelen a szerződés. Hangsúlyozta, miután a szerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékos értékét, valamint az alperes felszámít árfolyamrést, szerződéskezelési díjat és ügyviteli költséget, azaz olyan költségeket, amelyekre vonatkozóan megállapodás közöttük nem volt, a THM szerződésben meghatározott százalékos mértéke sem lehet valós, így érvénytelen a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján is.

Állította továbbá, az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást, ezért nem köteles árfolyam-különbözet megfizetésére.

A törzskönyv kiadására vonatkozó keresete indokaként előadta, az alperes opciós joga megszűnt, mert érvénytelen az Üsz-nek az e jog meghosszabbítását engedő IV.7. pontja, valamint az opciós szerződés 4. pontja, emellett tartozását is maradéktalanul teljesítette.

Az alperes érdemi ellenkérelmében azt elismerte, hogy nem került meghatározásra a szerződésben az ügyleti kamat induló éves százalékos értéke. Álláspontja szerint azonban ez az érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását annak megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat éves százalékos értékét, azt 16,64 %-ban határozza meg, mert ezt tartalmazza a felülvizsgált törvényi elszámolás is. Utalt arra, a kamatban megállapodtak a felperessel, annak mértéke ugyanis a szerződés adataiból kiszámítható, mivel az összes törlesztő részlet és a kölcsönösszeg különbözete adja az induló ügyleti kamatot. Állította, a THM mértékének meghatározásakor figyelembe vette az Üsz. és a Hirdetmény szerinti valamennyi költséget, valamint a Hpt. és a 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: THM rendelet) által előírtakat.

Érvelése szerint a felperes az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget kifejezetten vállalta (Üsz.V.6. pont), továbbá az Üsz. egyéb pontjai - a mértékadó devizanem, a mértékadó árfolyam és az árfolyam-különbözet kiszámításának a képlete, valamint alkalmazási feltételeinek rögzítése - alapján is tisztában lehetett azzal, hogy az ügyletnek árfolyamkockázata van, és az árfolyamváltozással kapcsolatos többletfizetési kötelezettség kizárólag őt terheli.

Hangsúlyozta, a törzskönyvet és az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges jognyilatkozatokat csak akkor köteles kiadni, ha a felperes maradéktalanul teljesítette a szerződésből fakadó kötelezettségét, a felperesnek azonban még áll fenn tartozása, ezért nem tarthat igényt alappal a gépjármű törzskönyvére.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy adja ki a felperesnek a gépjármű törzskönyvét, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A felperest 150 000 Ft perköltség alperes részére való megfizetésére kötelezte, és pervesztességük arányában marasztalta a feleket a feljegyzett kereseti illeték viselésében. Határozatának indokolása szerint az ügyleti kamat éves százalékos értéke valóban nem szerepel a szerződésben, ezért az - tekintettel a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra - érvénytelen. Ugyanakkor elfogadta az alperes védekezését, miszerint az induló összes törlesztőrészletet csökkentve a kölcsön összegével, az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározható. Utalt továbbá arra, az induló kamatláb felülvizsgált elszámolás során történő meghatározásával az érvénytelenség oka elhárult, és ezáltal a szerződés érvényessé vált (konvalidálódott - 1/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. pont). Kiemelte, miután a felülvizsgált elszámolásra az érvényessé vált szerződési tartalomnak megfelelően került sor, az érvénytelenség anyagi jogi jogkövetkezményeinek levonása teljes körűen - tovább már nem vitatható módon - megtörtént. Erre figyelemmel a felperesnek már nincs védelemre szoruló anyagi joga, így keresetössége joga sem.

Megállapította, a THM éves százalékos mértéke a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően került meghatározásra, ennek során az alperes helyesen alkalmazta a 41/1997. (II.05.) Korm. rendelet előírásait.

Alaptalannak ítélte a felperesnek azt a hivatkozását is, miszerint a szerződés az alperes árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatásának hiánya miatt érvénytelen. Kiemelte, bár külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, a szerződés és az annak részét képező Üsz. rendelkezéseinek, köztük az ún. „fix konstrukció” szabályainak tartalma alapján gondos átolvasás, megfelelő értelmezés mellett egyértelműen meg lehetett állapítani, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, amely kizárólag a felperest terheli. Megítélése szerint az Üsz. árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezése átlátható, érthető, ezért nem tisztességtelen. Hangsúlyozta, a felperes árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás körében előterjesztett bizonyítási indítványai nem voltak teljesíthetőek, a felperes ugyanis szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg a tárgyaláson, így személyes meghallgatására nem kerülhetett sor, az általa bejelentett tanú címét pedig felhívás ellenére nem jelentette be.

Az opciós szerződés rendelkezéseit, valamint az Üsz. IV.9. és VI.1. pontjait értelmezve arra a következtetésre jutott, hogy az alperes az opciós joga biztosítékeként tarthatta magánál a perbeli gépjármű törzskönyvét, miután azonban az opciós joga megszűnt, köteles azt a felperesnek kiadni.

Az ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezést nyújtott be.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatásával az alperest 100 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni. Követelésének jogalapjaként változatlanul azt jelölte meg, hogy a szerződés a kamat meghatározásának és az árfolyamkockázatról való tájékoztatásnak a hiánya, valamint a THM téves meghatározása miatt érvénytelen. Emellett külön is hivatkozott az Üsz.V.6. pontja érvénytelenségére. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy a tőkén felül kizárólag annak jegybanki alapkamatával tartozik, árfolyam-különbözet fizetési kötelezettség nem terheli.

Fellebbezésének indokai szerint a szerződés kamat feltüntetésének hiánya miatti érvénytelensége nem orvosolható a kamat utólagos meghatározásával, mert a felek a kamat mértékében nem állapodtak meg, az a szerződés adatai és rendelkezései alapján sem számítható ki. Állította, az induló ügyleti kamatot a törvényi elszámolás nem tartalmazta, azt csupán a jogorvoslati eljárás keretében megküldött részletes elszámolás rögzíti, ennél fogva téves az az ítéleti megállapítás, hogy az ügyleti kamat mértéke a törvény erejénél fogva konvalidálódott. Álláspontja szerint a DH2 tv. szerinti eljárásban csupán a DH1 tv. 3. és 4. §-ában meghatározott érvénytelenségi okok fennállta miatt keletkezett túlfizetést vitathatta, az ügyleti kamat mértékét azonban nem. Érvélése szerint, ha a bíróság a törvényi elszámolás rendelkezéseit tartotta elfogadhatónak, úgy a pert meg kellett volna szüntetnie, nem pedig ítélettel döntenie a kereset elutasításáról, miután a kereset a törvényi elszámolás adatainak nem felelt meg. Egyebekben e körben - álláspontja szerint - ellentmondásos, homályos az ítélet indokolása, mert nem lehet abból megállapítani, az elsőfokú bíróság amellest foglalt-e állást, hogy az Üsz. IV/4. pontjából egyértelműen kiszámítható az ügyleti kamat százalékos mértéke, vagy a szerződés a DH2 tv. alapján konvalidálódott, illetve hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában írt okból a szerződés teljesen vagy részlegesen érvénytelen, továbbá, hogy ezt az érvénytelenségi okot az elsőfokú bíróság küszöbölte-e ki, vagy a DH2 tv. alapján elkészített törvényi elszámolás. Utalt arra, a bíróság nem is dönthetett volna a kamat pótlásáról, mert erre irányuló keresete nem volt, arra pedig a bíróságnak nincs „felhatalmazása”, hogy az érvényesen fennmaradó kikötések tartalmát módosítsa, vagy a maradék szerződést kiegészítse. Kifogásolta továbbá, az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy - az 58/2004. (XII.17.) MNB, valamint a 16/2015. (VI.4.) MNB rendeletben foglaltakra is tekintettel - a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjának megkerülésére irányul, valamint hogy az ügyleti kamat hiánya miatt az 1959-es Ptk. 217. § (1) és 218. § (1) bekezdése alapján is érvénytelen.

Kifejtette, mivel a szerződés érvénytelen a kamat feltüntetésének hiánya miatt, nem lehet érvényes a THM-re vonatkozó rendelkezése sem a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja második fordulata

alapján. Kiemelte, az alperes a THM-ben értékel és felszámít a visszafizetendő tőkén felül kamatot, amely nem szerepel a szerződésben, árfolyamrést, ami a DH1 tv. szerint semmis, továbbá szerződéskezelési díjat, amelynek kiterhelését lehetővé tevő rendelkezést közérdekű perben a Kúria megsemmisítette.

Fenntartotta azt az álláspontját, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott megfelelő tájékoztatást. Hangsúlyozta, az árfolyamváltozásról, annak tartalmáról a szerződéskötést megelőzően kell a fogyasztót tájékoztatni, ennek alátámasztásaként hivatkozott a 2008/48. EK irányelv rendelkezéseire, a Kúria 2/2014. és 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatára, valamint a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltakra. Utalt továbbá az Európai Bíróság C/42-15. számú ítéletére, amelyet akként értelmezett, hogy a fogyasztó - a szerződéskötést megelőző megfelelő tájékoztatás hiányában - kizárólag a tőke megfizetésére köteles.

A másodfokú eljárásban fellebbezési érveit kiegészítette, részletezte az elsőfokú ítélet indokolásának általa ellentmondásosnak tekinthető megállapításait. Kiemelte, az alperes által a DH2 törvény alapján készített elszámolás adatait feltüntető táblázat a kamatra vonatkozó adatok mellett az árfolyam-különbözetre vonatkozó számszaki adatokat is tartalmazza, így ha a kamat tekintetében a szerződés a felülvizsgált elszámolás adatai alapján konvalidálódott, ugyanez a helyzet az árfolyam-különbözetre vonatkozó adatok esetében is, ami azt jelentené, hogy ezekben a kérdésekben már nincs helye bíróság előtti igényérvényesítésnek. Érvelése szerint azonban ezzel ellentétes álláspontot fogadott el a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bírának 2016. november 28. napján tartott értekezlete, amelyről kiadott Feljegyzésben foglaltak szerint a DH törvények rendelkezései alapján csak az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek semmisségét érintően történt meg a DH törvények hatálya alá tartozó szerződések konvalidálódása, az egyéb érvénytelenségi okok kiküszöbölésére nem került sor, így azokra alapítottan továbbra is helye van perindításnak.

Hivatkozott továbbá arra, a marasztalásra irányuló kereset esetén a követelés összege a pertárgy értéke, ehhez képest a fellebbezési perértéket 100 000 Ft-ban - a marasztalási összegben - kell meghatározni, és nem lehet figyelembe venni az alperes által egyoldalúan közölt tartozás összegét.

Az alperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a törzskönyv kiadására vonatkozó rendelkezés mellőzését, és e körben a kereset elutasítását kérte, továbbá a szerződés érvényessé nyilvánítását 16,64 % induló ügyleti kamattal.

Továbbra is hangsúlyozta azt az álláspontját, miszerint a törzskönyv birtoklásának joga a kölcsönszerződés opciós jogtól független biztosítéka. Állította, a szerződés részét képező **(üzletszabályzat 1. jelölése)**. számú üzletszabályzatot 2009. augusztus 1. napjával felváltotta a **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat, amelynek V.7. pontja a korábbi üzletszabályzat IV.9. pontjával egyezően akként rendelkezik, hogy a hitelező csak akkor köteles kiadni a törzskönyvet, ha a kölcsönbevevő valamennyi fizetési kötelezettségét teljesítette. Kiemelte, az opciós szerződés sem tartalmaz az opciós jog megszűnése esetére törzskönyv kiadási kötelezettséget előíró rendelkezést, amiből megítélése szerint ugyancsak az a következtetés vonható le, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől.

A peres felek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet ellenérdekű fél fellebbezésével érintett részében annak helybenhagyására irányult.

A felperes fellebbezése alaptalan, az alperes fellebbezése részben alapos.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Helytálló az az álláspontja is, hogy a felperes által felhozott - a fellebbezés tárgyát is képező - okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya miatt állapítható meg a kölcsönszerződés érvénytelensége, amely érvénytelenségi ok kiküszöbölhető az induló ügyleti kamat meghatározásával. Oszítja az elsőfokú bíróság törzskönyv kiadásával kapcsolatos álláspontját is. Nem ért ugyanakkor egyet az elsőfokú bírósággal abban, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását érintően a felperes nem rendelkezik keresetességi joggal. E körben, valamint a fellebbezésekben foglaltakra figyelemmel kiemeli a következőket:

A THM helytelen meghatározása

A felek szerződése rögzíti a teljes hiteldíjmutató induló, százalékban kifejezett mértékét, ezért az megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjában írtaknak. Ettől eltérő kérdés, hogy annak meghatározása helyes-e, a később kifejtettek szerinti mértékű induló ügyleti kamat figyelembevételével történt-e, tartalmaz-e árfolyamrést, és tisztességtelen szerződési feltételen alapuló díjakat, költségeket. A felperesnek az a hivatkozása ugyanis, hogy a THM nem valós, annak kifejezésre juttatása, hogy a teljes hiteldíjmutató nem az ügylet tényleges terheit mutatja. Ez azonban nem eredményezi a szerződés semmisségét, hanem akarat hiába miatt (1959-es Ptk. 210. § (1) és (4) bekezdés) a szerződés megtámadására adhat alapot. A felperes azonban erre alapítottnan a szerződést nem támadta meg. Ezen kívül közömbös, hogy esetleg a DH1 törvény szerint tisztességtelennek minősülő árfolyamrés is szerepel a THM-ben, hiszen ezt az érvénytelenségi okot a jogalkotó a DH törvények megalkotásával rendezte, az alperes a szerződés megkötésére visszamenő hatállyal köteles volt elszámolni a THM-ben megjelenő árfolyamrésszel a felperes javára, és miután a törvényi elszámolás megtörtént, az emiatti érvénytelenségi ok kiküszöbölődött. Ha pedig közérdekű perben semmissé nyilvánított általános szerződési feltételen alapuló díj vagy költség került felszámításra - bár erre a felperes csak általánosságban hivatkozott, összecsúszva azt nem jelölte meg - az a felek közötti elszámolásra tartozó kérdés, nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét.

Az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya

Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy az árfolyamkockázat felperes általi viselésére vonatkozó szerződési feltételek nem tekinthetők tisztességtelennek, a szerződés rendelkezései alapján ugyanis az elvárható körülményekkel eljáró átlagos fogyasztó, s így a felperes számára is felismerhető lehetett, hogy a perbeni kölcsönügylet árfolyamkockázattal jár, az kizárólag a felperest terheli, és annak nincs felső határa. Az ítélőtábla e tekintetben visszautal az elsőfokú ítéletben kifejtettekre, kiegészítve azt az alábbiakkal.

A szerződéskötés időpontjában hatályos Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésének a rendelkezése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglalt megsértésre - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére - alapítottnan nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis az a szerződés, amely jogszabályba ütközik, vagy amelyet jogszabály megkerülésével kötöttek, kivéve ha ahhoz a jogszabály más jogkövetkezményt fűz. A következőket bírói gyakorlat szerint a más jogágak (pénzügyi, közigazgatási jogi) kötelező

szabályait sértő szerződés a polgári jog szempontjából akkor érvénytelen, ha a más jogági törvény kifejezetten rögzíti, hogy az adott jogi norma megsértése egyúttal a szerződés érvénytelenségét is okozza, vagy pedig a törvény értelmezéséből, az összes körülményből nyilvánvaló módon megállapítható, hogy a külön jogszabály - egyéb más jogági szankciók mellett - a szerződés érvényességét nem kívánja megengedni (BDT2006. 1450, BDT2009. 2004). A pénzügyi jog körébe tartozó Hpt. hivatkozott rendelkezése azonban a kockázatfeltáró nyilatkozat elmaradásához nem fűzte a semmisség jogkövetkezményét.

Mindebből következően az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat.

Ezentúl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I.17., I.23., I.24., és I.25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.17. pont), a mértékadó árfolyam (I.24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.25..b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat. Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix devizakonstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztőrészleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie. Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre került, miszerint a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. fix deviza konstrukciót választotta. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent a fix deviza konstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában.

A felperes a szerződéskötés körülményeire - így különösen az alperes árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatása körében - saját meghallgatását és a tanúbizonyítás elrendelését indítványozta, ugyanakkor maga akadályozta meg e bizonyítási indítványok foganatosítását, hiszen szabályszerű idézésre nem jelent meg a tárgyaláson, és az általa bejelentett tanú lakcímét - a bíróság felhívása ellenére - sem közölte. Mindez akként értékelendő, hogy ebben a körben nem tett eleget a Pp. 164. § (1) bekezdése szerinti bizonyítási kötelezettségének, amely arra vonatkozott, hogy az írott szerződésben foglaltakhoz képest téves, félreérthető tájékoztatást kapott a szerződéskötéskor, amely alapján azt gondolhatta, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat nem, vagy csak korlátozott mértékben terheli őt.

Minderre figyelemmel a felperes alaptalanul kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az irányadó polgári jogegységi határozatokban (2/2014. és 6/2013.) a tájékoztatási kötelezettséggel kapcsolatosan előírtakat. Az elsőfokú bíróság - a fentebb már részletezettek szerint - a jogegységi döntésekben foglalt iránymutatások helyes alkalmazásával állapította meg: a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli, és annak nincs felső határa. Ennek megfelelően a felperes alaptalanul hivatkozott az Üsz. árfolyamváltozásból eredő kockázatok viselésének kölcsönbevevő általi vállalására vonatkozó V.6. pontja tisztességtelenségére is.

Alaptalanul hivatkozott a felperes arra is, hogy következetes eljárás esetén az elsőfokú bíróságnak az árfolyam-különbözet tekintetében is meg kellett volna állapítania a szerződés konvalidálódását az ügyleti kamat induló százalékos értéke megállapításához hasonlóan. Az árfolyam-különbözet összegét ugyanis - a felperes állításától eltérően - a törvényi elszámolás nem tartalmazza, nem szerepelnek erre vonatkozó adatok sem a részletes, sem pedig a néhány oldal terjedelmű elszámolásban. Épp ellenkezőleg, a keresetlevélhez csatolt nem részletes elszámolás 3. oldala „a törlesztési táblázat elszámolás” alatt kifejezetten arra utal, hogy a törlesztő részletek nem tartalmazzák az árfolyam-különbözetet. A felperes egyébként nem kifogásolta az árfolyam-különbözet összegét, hanem azt vitatta, hogy annak viselése őt terheli korlátlan mértékben. Ebben a kérdésben pedig a törvényi elszámolás során a felek között nem született megállapodás, és ezt a kérdést a DH törvények sem rendezték, így az ezzel kapcsolatos jogvita továbbra is bírósági útra tartozik.

A felperes által hivatkozott 2008/48. EK irányelv rendelkezéseit a magyar jogba a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. tv. (a továbbiakban: Fnyhtv.) ültette át. A törvénynek a jelen jogvita szempontjából releváns rendelkezéseit „A hitelezést megelőző tájékoztatás” című fejezet tartalmazza. A törvény 6. §-a - az irányelvben foglaltakat átvéve - pontokba szedve, egzakt módon határozza meg az adatok és információk azon körét, amelyeket a hitelezőnek a hitelszerződés megkötését megelőzően meg kell adnia. A tájékoztatás célja, hogy a fogyasztó különböző hitelszerződésekre vonatkozó ajánlatok összehasonlítása alapján a hitelszerződés megkötése tekintetében megalapozott döntést hozzon (Fnyhtv. 6. § (2) bekezdés). Az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést sem az irányelv, sem az Fnyhtv. nem tartalmaz, emellett a hitelező mulasztásához nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét.

Az ügyleti kamatban való megállapodás hiánya

Nem vitás tény, hogy a perbeli szerződésben - a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában előírtak ellenére - nem került feltüntetésre a kölcsön ügyleti kamatának éves %-os értéke. Nincs jelentősége annak, hogy ebből a hiányosságból fakadó érvénytelenségi ok a szerződés egészének semmisségét,

vagy csupán annak részleges érvénytelenségét eredményezi. Mivel az érvénytelenség oka egy hiányosság, nyilvánvalóan nem alkalmazható az érvénytelenségnek az a legalapvetőbb jogkövetkezménye, hogy az érvénytelen szerződéshez (szerződési feltételhez) joghatás nem fűződik, arra jogosultságot, vagy követelést alapítani nem lehet. A kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányából eredő érvénytelenség esetén az érvénytelenség 1959-es Ptk. 237. §-ában meghatározott „további” jogkövetkezményei alkalmazhatók, ennek megfelelően - a DH2 tv. hatálya alá tartozó szerződések, így a perbeli kölcsönszerződés esetében - a körülményektől függően sor kerülhet a szerződés hatályossá, vagy érvényessé nyilvánítására (DH2 tv. 37. § (1) bekezdés).

Lényeges, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazása során a kereseti kérelemhez kötöttség nem érvényesül, a bíróság szabadon dönt abban, hogy a lehetséges jogkövetkezmények közül melyiket alkalmazza. Mérlegelésének, a jogkövetkezmények közötti választás lehetőségének egy korlátja van: nem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amely ellen valamennyi fél tiltakozik (1/2010. (VI.29.) PK vélemény 7. pont). A választás során valamennyi körülményt mérlegelve kell döntenie az adott esetben szóba jöhető és leginkább célravezető jogkövetkezmény alkalmazása mellett, döntése során nem részesítheti előnyben sem az egyik, sem a másik fél érdekeit az ellenérdekű fél érdekeivel szemben.

Az 1959-es Ptk. 237. §-a az érvénytelenség jogkövetkezményei körében egyenértékű lehetőségnek tekinti az eredeti állapot helyreállítását és a szerződés érvényessé nyilvánítását, és csak ezek alkalmazhatatlansága esetén kerülhet sor a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítására (1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 5. pont). Jelen esetben - a DH2 tv. 37. § (1) bekezdése szerint - az eredeti állapot helyreállítása kizárt, az 1959-es Ptk. 237. §-a, az 1/2010 PK vélemény 5. pontja és a 6/2013 Polgári jogegységi határozat 4. pontja értelmében prioritást élvező érvényessé nyilvánításnak viszont nem volt akadálya. Annak megítélésénél ugyanis, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető-e, azt kell vizsgálni, van-e mód az érvénytelenség okozta érdeksérelem elhárítására. A perbeli esetben - a fent részletezettek szerint - a kölcsönszerződés érvénytelensége egyetlen okból, az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének a hiánya miatt volt megállapítható. Ez a hiányosság a felperesnek tényleges érdeksérelemet nem okozott, hiszen a szerződés konkrét összegben megjelölte az általa fizetendő havi törlesztések összegét, az ezen felüli fizetési kötelezettségét pedig az induló ügyleti kamat mértéke nem érintette. A tényleges felperesi érdeksérelem hiányára utal, hogy a kamat megjelölését maga a felperes sem tarthatta lényegesnek, hiszen ellenkező esetben nyilván kérte volna annak szerződésben való feltüntetését, azt azonban maga sem állította, hogy lett volna ilyen igénye. Ennek megfelelően az ítéletábra osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, nevezetesen hogy az induló ügyleti kamatláb meghatározásával, mint az érvénytelenséget eredményező hiányosság pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható.

Abban egyetért a felperessel, hogy a szerződés adatai és rendelkezései alapján nem állapítható meg, hogy a felek a szerződéskötéskor milyen induló ügyleti kamatlábban állapodtak meg, az Üsz. IV.4. pontjában szereplő kétismeretlenes egyenlet alapján ugyanis annak kiszámításához egy átlagos matematikai ismeretekkel rendelkező fogyasztó tudása nem elegendő. Utal ugyanakkor arra, hogy a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Emellett az ítéletábra - az elsőfokú bíróság álláspontjával megegyezően - meghatározó jelentőséget tulajdonított a DH2 tv. alapján elvégzett törvényi elszámolásnak, az elsőfokú bíróság e körben kifejtett érveit azonban kiegészíti és pontosítja az alábbiak szerint.

Abban helyes az elsőfokú bíróság megállapítása, hogy az induló ügyleti kamatláb hiánya miatti érvénytelenség oka elhárult, a szerződés konvalidálódott. Az ítéletábra ugyanakkor nem osztja az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a tekintetben, hogy a felperesnek (vagy az alperesnek) emiatt nincs keresetelési joga. Arra helytállóan utalt a felperes a másodfokú eljárás során, hogy - amint az a Kúria devizahiteles pereket tárgyaló bíráinak 2016. november 28. napján tartott értekezletéről kiadott Feljegyzésében is rögzítésre került - a DH1 és a DH2 törvények a hatályuk alá tartozó kölcsönszerződések hibáit kizárólag az árfolyamrésre és az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége miatti semmisséget érintően orvosolták. Nincs tehát akadálya annak, hogy a szerződés érvényessége a felülvizsgált elszámolás megtörténtét követően is vitatható legyen, azaz a fél kérheti a szerződés érvénytelenségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazását a DH1 és a DH2 tv-nyel nem érintett szerződési rendelkezések tekintetében, így a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányára, és az árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkozással is. Ennek nem mond ellent az, hogy az elsőfokú bíróság - az ítéletábra fentebb kifejtett álláspontjával egyezően - akként foglalt állást, hogy a perbeli szerződés érvénytelenségét eredményező hiányosság az induló ügyleti kamatlábnak a DH2 törvény rendelkezései szerinti felülvizsgált elszámolás során a felek általi meghatározásával elhárult. A perbeli szerződés kamatot érintő konvalidációja ugyanis - a fent részletezettek szerint - nem a DH1 vagy a DH2 törvény rendelkezése folytán következett be, hanem a peres felek megegyezése alapján, amely megegyezésen túl az érvénytelenségi ok kiküszöböléséhez szükség volt a szerződés bíróság általi érvényessé nyilvánítására is. A jelen jogvita elbírálására irányadó 1959-es Ptk. ugyanis - szemben a 2013. évi V. törvény 6:111. §-ában foglaltakkal - nem ismeri az „érvényessé válás” jogintézményét. Az 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződéseknel az érvénytelenség jogkövetkezményeként a törvény 237. § (1) és (2) bekezdése értelmében a bíróság három lehetőség közül választhat: elrendeli az eredeti állapot helyreállítását, a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá, vagy - ha az érvénytelenség oka megszüntethető - érvényessé nyilvánítja. A bírói gyakorlat a 1959-es Ptk. hatálya alá tartozó szerződések esetében az „érvényessé válás” (konvalidálódás) eseteit - vagyis amikor az érvénytelenség oka magától hárul el, vagy azt a felek maguk hárítják el - az érvényessé nyilvánítás esetkörébe vonja (1/2010 PK vélemény 5. pont). Ebből következően a konvalidáció önmagában nem teszi szükségtelemmé, hogy a bíróság jogalakító döntése rendelkezzen a szerződés érvényessé nyilvánításáról, mint az érvénytelenség adott esetben alkalmazandó jogkövetkezményéről. A fentiekből következően bár jelen ügyben a felek - a fentiekben levezetett módon - orvosolták a szerződés hibáját, ez - jogszabályi háttér hiányában - nem zárta el a felperestől (alperestől) annak a lehetőségét, hogy ennek kimondását keresettel (érdemi ellenkérelemmel) érvényesítse.

Itt utal az ítéletábra arra, téves a felperesnek az a fellebbezési hivatkozása, miszerint a DH2 tv. alapján elkészített elszámolásban megjelölt induló kamat mértékét nem vitathatta, mert nem kapott részletes elszámolást. Tény ezzel szemben, hogy a panasz eljárás keretében kérhette a részletes elszámolás részére történő megküldését. Jelen esetben a nem részletes elszámolólevél 1. oldal utolsó bekezdése tartalmaz arra vonatkozó tájékoztatást, hogy milyen módon lehet „részletes törvényi elszámolást” igényelni, illetve azt letölteni a megadott honlapról, megelőző regisztrációt követően. Ily módon a tényekkel ellentétes a felperes megállapítása, miszerint a részletes elszámolás nem része a törvény által előírt elszámolásnak.

Lényeges továbbá, hogy a DH2 tv. 18. § (1) bekezdése anélkül tette lehetővé a fogyasztó számára a pénzügyi intézmény által részére megküldött elszámolás vitatását, hogy e tekintetben bármiféle korlátot írt volna elő, következésképpen a fogyasztó panasszal élhetett mind az elszámolás alapjául vett adatok - köztük az induló ügyleti kamatláb -, mind az elszámolás eredménye tekintetében.

A kifejtettek alapján nem volt akadálya annak, hogy a felülvizsgált elszámolás keretében megállapított kamatmérték meghatározásával a másodfokú bíróság érvényessé nyilvánítsa a szerződést, megváltoztatva ezzel az elsőfokú ítélet vonatkozó rendelkezését.

Tévesen értelmezi a felperes az Európai Unió Bíróságának C/42-15. számú ügyben hozott határozatát. Abból ugyanis a felperesi állásponttal ellentétben nem vonható le az a következtetés, hogy akár a kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya, akár az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya miatt a fogyasztót csak a tőke visszafizetésének kötelezettsége terhelné. A Bíróság ebben az előzetes döntéshozatali eljárásban a 2008/48. EK irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezését illetően foglalt állást, az irányelv azonban - az előzőekben írtak szerint - az árfolyamkockázatról való tájékoztatást érintő rendelkezést nem tartalmaz, s ebből adódóan a hivatkozott határozatnak nincs az árfolyamkockázat viselésével összefüggésbe hozható megállapítása. A Bíróság - egyebek között - abban a kérdésben foglalt állást ebben az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás keretében, hogy ellentétes-e az irányelvvel az a nemzeti jogi - az adott ügyben szlovák - szabályozás, miszerint ha a „hitelmegállapodás” nem tartalmazza az irányelv 10. cikke (2) bekezdésében megkövetelt összes tartalmi elemet, a megállapodást kamat- és költségmentesnek kell tekinteni, ha olyan tartalmi elemről van szó, amelynek hiánya kétségesse teheti a fogyasztó azon lehetőségének meglétét, hogy a kötelezettségvállalásának mértékét értékelje. A Bíróság az ilyen tartalmú szabályozást nem tartotta ellentétesnek az irányelvvel, ugyanakkor olyan megállapítást nem tett, miszerint az irányelv nemzeti jogba történő átültetése során a tagállamoknak a szlovák jog által szabályozott módon kellene szankcionálniuk az irányelvben megjelölt tartalmi elemek hitelmegállapodásban való feltüntetését elmulasztó hitelezőket. Épp ellenkezőleg azt hangsúlyozta, hogy a szankciók megválasztása a tagállamok hatáskörében marad. A magyar jogalkotó azt a megoldást választotta, hogy a kötelező tartalmi elemek - köztük az induló ügyleti kamat szerződésben való feltüntetése - hiányát a szerződés semmissé nyilvánításával szankcionálta (Hpt. 213. § (1) bekezdés), a semmisség jogkövetkezményeinek - az irányadó törvényi rendelkezések (1959-es Ptk. 237. §, illetve DH2 tv. 37. §) keretei közötti - levonását ugyanakkor a jogalkalmazó hatáskörében hagyta. Minderre figyelemmel az Európai Bíróság felperes által hivatkozott ítéletéből nem következik az, hogy a felperesnek kamat- és költségmentesen, továbbá a szerződés fennállásának időtartama alatt bekövetkezett árfolyamváltozás figyelmen kívül hagyásával kellene visszafizetnie az alperestől felvett kölcsön összegét, mint ahogy az sem, hogy az induló ügyleti kamat éves százalékos értéke feltüntetésének hiánya miatti érvénytelenségi ok a magyar jogszabályok alapján ne lenne kiküszöbölhető.

A felperesi fellebbezés egyéb hivatkozásait illetően a másodfokú bíróság kiemeli, a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának (a per megszüntetésének) akkor volna helye, ha a kereset tárgya kizárólag a 2014. évi XXXVIII. tv. (a továbbiakban: DH1 tv.) 3. és 4. §-ával rendezett kérdés lett volna. Az az ítélet érdemére tartozó kérdés, hogy a felperes az elszámolás kidolgozása során nem a felülvizsgált elszámolás adatai alapján számolt, nem pedig elutasítási (permegszüntetési) ok.

A felperesnek az a hivatkozása, miszerint az általa felhívott MNB rendeletekre figyelemmel lenne megállapítható, hogy a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjának megkerülésére irányul, nem értelmezhető. A megjelölt MNB rendeletek a szerződéskötés időpontja (2007. október 16.) utániak (2014. és 2015. év), így fogalmilag kizárt, hogy az abban foglaltakat figyelembe lehetett volna venni a szerződéskötéskor.

Miután a kölcsönszerződés érvénytelensége kizárólag az ügyleti kamatláb szerződésben való feltüntetésének elmaradása miatt volt megállapítható, tekintetbe véve továbbá, hogy ezen érvénytelenségi ok orvoslása a felek közötti elszámolást nem érintette, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a felperes szerződés érvénytelenségére alapított marasztalási igényét.

Törzskönyv kiadása

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az alperest az opciós joga biztosítékként illette meg az opció tárgyát képező gépjármű törzskönyve birtokban tartásának joga, s miután az opciós jog - annak gyakorlása nélkül - megszűnt a szerződéskötéstől számított 5 év elteltével, az alperesnek nincs olyan jogcíme, amely alapján jogszerűen visszatarthatná a törzskönyvet. Az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének e körben kifejtett indokaival maradéktalanul egyetért, azt megismételni nem kívánja.

Az alperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel kiemeli az alábbiakat:

Kétségtelen, hogy a Kúria Pfv.V.21.971/2015/6. számú ítéletében foglalt döntés a jelen ügyben eljáró bíróságot nem köti, az ítéletábra azonban mindenben osztja az ott kifejtetteket, nevezetesen, hogy az Üsz. törzskönyvet érintő kikötései, így a IV.9., VI.1. pontja és az opciós szerződés 6. pontja szerkezetéből is az a következtetés vonható le, miszerint egymásra épülő kötelezettségként az opció, valamint az elidegenítési és terhelési tilalom kikényszerítése érdekében került a törzskönyv a hitelező alperes birtokába.

Tény, hogy az alperes opciós joga - figyelemmel az Üsz. IV.7. pontjában és az opciós szerződés 4. pontjában foglalt együttes értelmezésre - 2012. október 16-án megszűnt anélkül, hogy ezt megelőzően az alperes gyakorolta volna az opciós jogát. Ez okból nem tarthat alappal igényt a törzskönyvre, azt kiadni köteles a felperes részére, függetlenül attól, hogy a felperesnek áll-e meg fenn tartozása vele szemben. Annak nincs jelentősége, hogy az opciós jog megszűnése esetére az opciós szerződés nem tartalmaz törzskönyvkiadási kötelezettséget előíró rendelkezést. Ez ugyanis még nem jelenti azt, hogy a törzskönyv birtokban tartásának joga független az opciós szerződéstől.

Perérték

Az ítéletábra az elsőfokú eljárás pertárgy értékét az elsőfokú bíróságtól eltérően határozta meg. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint ugyanis a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értéke az irányadó. Jelen ügyben a felperes a pénzfizetésre irányuló marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés hatályossá nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a követelt összegű túlfizetés mutatkozik a javára. Az alperes szerint viszont a felperesnek áll fenn tartozása vele szemben, ezért a keresettel érvényesített követelés az alperes marasztalásán túl annak a megállapítására irányuló igényt is magában foglalja, hogy a felperesnek nem áll fenn tartozása az alperessel szemben. A felperesnek az alperes által nyilvántartott tartozása 2017. február 7. napján 1 097 863 Ft volt, ezért az ítéletábra az elsőfokú perértéket 4 721 087 Ft-ban állapította meg (az alperes által kimutatott tartozás: 1 097 863 Ft, a felperes marasztalásra irányuló kereseti követelése: 3 023 215 Ft, a törzskönyv kiadásával kapcsolatos kereset perértéke: 600 000 Ft).

A fentiek szerint megállapított elsőfokú pertárgyértéket is figyelembe véve, és tekintettel a peres feleknek a szerződés érvénytelenségéhez kapcsolódó keresetet érintő pervesztessége-pernyertessége arányára (20-80 % a felperesre terhesebben), valamint arra, hogy a törzskönyv kiadására vonatkozó kereset tárgyában az alperes lett pervesztes, az ítéletábra a Pp. 253. § (2) bekezdés második mondatának rendelkezése alapján - a perérték módosulására figyelemmel - a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül felemelte a felperes által a Magyar Államnak

fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét a rendelkező részben foglaltak szerint, az alperest pedig kötelezte az állam javára az arányos illeték megfizetésére. A felperes által az államnak fizetendő 36 000 Ft illetékre vonatkozó rendelkezés mellőzésére azért került sor, mert az ítélet rendelkező részének negyedik bekezdése már rögzítette a felperes által az állam javára fizetendő illetéket, ugyanakkor az alperes terhére mutatózó, az állam javára fizetendő illetékről nem történt rendelkezés, amit az ítéletábra ily módon pótol.

A kifejtettre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú ítélet nem fellebbezett részének érintetlenül hagyása mellett, a megfellebbezett rendelkezéseket részben megváltoztatta a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján.

Az ítéletábra a másodfokú perértéket a felperes fellebbezése alapján 1 197 863 Ft-ban (az alperes által kimutatott tartozás 1 097 863 Ft, a felperes marasztalásra irányuló fellebbezése 100 000 Ft), az alperes fellebbezésével összefüggésben 600 000 Ft -ban határozta meg.

A peres feleknek a fentiek szerint meghatározott pertárgyértékből kiindulva megállapított pernyertessége-pervesztessége arányát figyelembe véve - a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (3) bekezdése, valamint (5) bekezdése és 4/A. §-a szerint számított ügyvédi munkadíjnak megfelelően - nagyobb pervesztességére tekintettel - a felperest kötelezte az alperes javára másodfokú részperköltség megfizetésére a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése alapján felmerült és az illetékfeljegyzési joga folytán az állam által előlegezett illetéket a sikertelenül fellebbező felperes köteles megfizetni az 1990. évi XCIII. tv. (a továbbiakban: Itv.) 74. § (3) bekezdése szerint alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján. Az alperes a fellebbezésére az illetéket leróta, ezért erről az ítéletábrának nem kellett rendelkeznie.

S z e g e d, 2017. április 12.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Tóth Gabriella sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
ábrabíró